

Valo SWE Oy Lausunto
VN/11255/2023
Helsinki 17.5.2023

Valo SWE Oy on tutustunut Sosiaali ja Terveysministeriön lakimuutosehdotukseen ja perusteluihin nikotiinipussien täyskiellosta Tupakkalain uudistuksen myötä. Ainoana kotimaisena tuotteita valmistavana yhtiönä ja elinkeinonharjoittajana haluamme kunnioitettavasti lausua seuraavaa.

Yleisellä tasolla toteamme, että olemme yllättyneitä erityisesti siitä, että STM toimitusministeriönä on ryhtynyt viemään nikotiinipusseja koskevaa kieltolakia nopeutetulla aikataululla eteenpäin. Kyseinen lakimuutosehdotus on poliittisesti erittäin merkittävä linjaus joka olisi ollut syytä jättää uuden hallituksen harkittavaksi jolla on kansan enemmistön tuki takanaan. Kokoomuksen puolueohjelmaan on kirjattu linjaus siitä, että myös tupakkanuuskan myynti tulisi Suomessa laillistaa. STM:n esittämä nikotiinipussien täyskielto on päinvastainen toimenpide kuin mitä uusi pääministeripuolue on esittänyt jopa tupakkanuuskaan osalta. Lakimuutosehdotus vaikuttaa vahvasti politisoituneelta ja poikkeaa siitä, mikä on yleisesti hyväksyttävä mandaatti pelkälle toimitusministeriölle. Kyseessä lienee ensimmäinen kerta Suomen historiassa, kun poliittisen mandaattinsa Eduskuntavaaleissa menettänyt toimitushallitus tuo kieltolakiesityksen virallisesti lausuntokierrokselle toimitusministeriönsä kautta.

Uusimpana käänteinä STM tiedotti 11.5.2023, että se selvittää voidaanko kaikki nikotiinipussit kieltää välittömästi kemikaalilainsäädännön turvin. Tekosyynä tälle toimitusministeriö käyttää esimerkkinä muissakin Pohjoismaissa jo nyt kiellettyjä yli 20 mg nikotiinipusseja sekä niiden aiheuttamat riskit lapsille ja eläimille. Tukes vahvisti allekirjoittaneelle 15.5.2023, että kaikki heille rekistroidyt ja Suomeen myyntiin tulevat nikotiinipussituotteet ovat alle 20 mg tuotteita joten STM:n perustelut ovat täysin todellisuudesta irtaantuneita ja harhaanjohtavia. Tieteessä ei tunneta tapauksia jossa eläimet ovat käyttäneet ja kuluttaneet nikotiinipusseja ja lausunto herättää nyt kysymyksiä STM:n kompetenssista ja ylipäättänsä arviointikyvyn puutteesta tuotteiden osalta ja lainsäädännön ennakoitavuudesta ja valmistelusta.

STM:n esittämät perustelut nikotiinipussien täyskiellolle ja tupakkanuuskaan rinnastamisesta ovat täysin ristiriidassa uusimman tieteellisen tuotteita koskevan tiedon, näytön ja tutkimuksen sekä EU lainsäädännön kanssa. Perusteluissa on esitetty useita toimitusministeriön omia täysin subjektiivisia ja hypoteettisia väittämiä joille ei löydy minkäänlaista tieteellistä näyttöä tai todistetta. Sen lisäksi perusteluita sävyttää varsin omalaatuiset päätelmät, väittämät ja kauhuskenariot joista niistäkään ei ole löytynyt minkäänlaisia mainintoja alan tieteellisessä tutkimuksessa. Lakimuutosehdotus vaikuttaa enenevästi poliittiselta ja tarkoituksenhakuiselta jolla pyritään luomaan tietoisesti lainsäätäjille kuvaa erittäin vaarallisesta tuotteesta jonka vaikutukset kansanterveyteen ovat katastrofaaliset ja jotka voidaan välttää ainoastaa asettamalla nikotiinipusseille täyskielto. Perusteluissa korostuu toistuvasti rationaalisuuden puute ja ehdotettujen toimenpiteiden suhteettomuus.

Toimitusministeriö ehdottaa uutta kieltolakia nikotiinipusseille, kun taas muissa Pohjoismaissa samat kansanterveydelliset tavoitteet on onnistuneesti pystytty saavuttamaan tuotteiden tehokkaalla regulaatiolla. Lakimuutoksen perusteluissa regulaatio vaihtoehto on lyhyesti sivuutettu ja sen toimimattomuutta korostettu sangen omalaatuisilla väittämillä. Asiassa on täysin kiistatonta se, että muissa Pohjoismaissa tuotteita on reguloitu erittäin onnistuneesti ja samalla valtion verokertymää kartutettu merkittävästi. Tästä syystä toimitusministeriön väitteet siitä, että tuotteiden regulointi on vaikeaa, tehotonta ja mahdotonta Suomessa on täysin väärä ja tekaistu.

Valo SWE Oy tulee lausunnossaan keskittymään kahteen pääteemaan: uusimman tieteellisen tiedon täydellisestä sivuuttamisesta lakimuutoksen valmistelussa ja perusteluissa sekä EU lainsäädännön ja Unionin Tuomioistuimen sitovien ennakkoratkaisujen huomioita jättämisestä. Näistä syistä johtuen pidämme toimitusministeriön lakimuutosehdotusta ja sen perusteluita poikkeuksellisen ongelmallisina ja katsomme, ettei ehdotetulle täyskiellolle ole tieteellisiä eikä EU oikeudellisia perusteita. Toimitusministeriön ehdottama lakimuutos on myös täysin ylimitoitettu ja suhteeton. Parempaan lopputulokseen päästään reguloimalla tuotteita Ruotsin mallin mukaisesti jossa nikotiinipusseja on valvottu ja verotettu jo vuosia onnistuneesti.

On kiistatonta, että nikotiinipussien vaikutus kuluttajaan ja kansanterveyteen on Suomessa täysin sama kuin muissa Pohjoismaissa, eikä Suomen STM:ää lukuunottamatta yhdenkään muun Pohjoismaan Terveysministeriö ole väittänyt eikä väitä, että tuotteet muodostavat todellisen uhan kansanterveydelle ja siksi ne tulee kieltää lailla. Toimitusministeriö seisoo outojen väitteidensä kanssa täysin yksin mikä sekin kertoo siitä, että sen esittämät perusteet ja näkemykset ovat myös täysin poikkeukselliset ja oudot.

Nikotiinipussien myynnin ja rajoitusten vapauttaminen Lääkelainsäädännön alta 4.4.2023 Fimean toimesta näyttää nyt annetun STM:n kieltolakiehdotuksen ja erityisesti sen perustelujen valossa tietoiselta ja tarkoituksenhakuiselta päätökseltä, jotta voidaan luoda vääristynyt kuva lainsäätäjille täysin kontrolloimattomasta tilanteesta, jossa nikotiinipussit muodostavat välittömän ja todellisen uhan kansanterveydelle. Toisin sanoen, viranomaiset ovat halunneet vapauttaa tuotteiden myynnin Suomessa, jotta ne voidaan kieltää mahdollisimman nopeasti. Lähes kaikissa "todellinen uhka kansanterveydelle" perusteluissa toimitusministeriö on viitannut nikotiinipitoisuudeltaan ylivahvoihin, jopa 50 mg nikotiinipusseihin, joiden myynti on muissa Pohjoismaissakin kielletty regulaatiolla. Toimitusministeriö käyttää nimenomaan ylivahvoja ja muuallakin jo kiellettyjä nikotiinipusseja keskeisenä perusteluna kieltolain tarpeellisuudelle siksi, että tällä pystytään kätevästi johtamaan lainsäätäjää harhaan ja luomaan kuvaa "todellisesta uhasta kansanterveydelle", vaikka sellaista ei todellisuudessa ole. Mielestämme tämä on vastuutonta, erittäin poikkeuksellista ja kyseenalaista lain valmistelua jopa Suomessa.

Yhtiömme on käynyt aktiivista keskustelua aiheesta sekä Fimean, että STM:n kanssa. STM nimitti asiantuntijoista koostuvan Tupakka- ja nikotiinipoliittisen kehittämistyöryhmän valmistelemaan lakiuudistusta. Yhtiömme pyysi kirjallisesti STM:ltä ne tieteelliset julkaisut, joihin sekä työryhmä, että toimitusministeriö on perustanut väittämänsä nikotiinipussien vaarallisuudesta sekä todellisesta uhasta kansanterveydelle. STM:n kanssa käytyjen puhelinkeskustelujen ja kirjeenvaihdon kautta selvisi, ettei työryhmä, eikä sen enempää toimitusministeriön lakimuutosta valmistelleet virkamiehet ole lainkaan käyttäneet uusinta tieteellistä tietoa nikotiinipusseista osana lakiehdotuksen valmistelua ja perusteluita.

Työryhmän sihteeri myönsi, että työryhmä on perustellut nikotiinipussien täyskieltoa Käypähoitusosituksissa löydettävillä tieteellisillä tutkimuksilla. Ongelmaksi muodostuu se, ettei Käypähoitusosituksissa ole viitattu yhteenkään tieteelliseen tutkimukseen joka koskee spesifisesti nikotiinipusseja, vaikka uusinta tieteellistä näyttöä tuotteiden turvallisuudesta, alhaisesta riskiluokituksesta ja vaikutuksesta kansanterveyteen on helposti saatavilla. Toisin sanoen, kieltolain valmistelussa on täysin jätetty huomioimatta nikotiinipusseihin liittyvä usin tieteellinen tutkimustieto. Tämä faktapremissi asettaa koko lakimuutosehdotuksen outoon valoon ja kertoo siitä, että lain valmistelusta puuttuu oikea tieteellinen pohjatieto.

Asian arviointi on aloitettava EU-Tuomioistuimen ja Euroopan Unionin oikeusnormiston tarkastelulla suhteessa STM:n esittämiin perusteluihin nikotiinipussien täyskiellon tarpeesta. Työ ja Elinkeinoministeriön EU:n vaapata kaupaa koskevassa ohjeistuksessa Ref. Ares(2013)3759436 - 18/12/201 todetaan seuraavaa:

"Tuotetta tai ainetta koskevan kansallisen kiellon asettavan jäsenvaltion on osoitettava, että toimenpide on välttämätön, ja tarvittaessa sen on osoitettava myös, että kyseisten tuotteiden kaupan pitäminen aiheuttaa vakavan riskin kansanterveydelle ja että kyseiset säännöt ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Tähän sisältyy asiaankuuluvien todisteiden, kuten teknisten, tieteellisten, tilastollisten ja ravintoarvoja koskevien tietojen, sekä kaiken muun oleellisen tiedon esittäminen. Lisäksi jäsenvaltion on todistettava, ettei ilmoitettua päämäärää voida saavuttaa millään muulla keinolla, joka rajoittaisi vähemmän jäsenvaltioiden välistä EU:n sisäistä kauppaa".

Euroopan Yhteisöjen Tuomioistuimen Suomea sitova 19.11.2020 annettu ennakkoratkaisu C-663-18 on suoraan sovellettavissa STM:n pyrkimykseen asettaa nikotiinipusseille täyskielto:

"Unionin tuomioistuin katsoo toiseksi, että tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset ovat esteenä kyseessä olevan kaltaiselle säännöstölle. CBD:n markkinointia koskeva kieltä on näet SEUT 34 artiklassa kielletty tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide. Unionin tuomioistuin täsmentää kuitenkin, että tämä säännöstö voidaan katsoa perustelluksi jonkin

SEUT 36 artiklassa luetellun yleistä etua koskevan syyn takia – kuten kansanterveyden suojelua koskeva tavoite, johon Ranskan tasavalta on vedonnut, – edellyttäen, että tämä säännöstö on omiaan takaamaan mainitun tavoitteen toteutumisen ja että sillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tavoitteen saavuttamiseksi

Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin arvioitava saatavilla olevaa tieteellistä tietoa varmistuakseen siitä, että väitetty kansanterveyteen kohdistuva todellinen vaara ei vaikuta perustuvan täysin hypoteettisiin näkökohtiin. CBD:n markkinointia koskeva kieltolaki, joka on lisäksi muissa jäsenvaltioissa laillisesti valmistettuja ja markkinoituja tuotteita koskeva kaikkein rajoittavin kaupan este, voidaan antaa vain, jos kyseinen vaara on osoitettu riittävästi”.

Toimitusministeriön esittämän kieltolain muut ongelmat Euroopan Unionin lainsäädännössä:

1. **Nikotiinituotteiden täysin eriarvoinen tulkinta:** toimitusministeriön kieltolaki asettaa nikotiinipusseille järeimmät mahdolliset rajoitukset mutta Tupakkalakiuudistus sallisi yhä erittäin vaaralliseksi luokitellun tupakan myymisen suomalaisille kuluttajille. Tämä kieltolaki on vastoin Artiklaa 36 TFEU ja syrjii nikotiinipussivalmistajia, rajoittaa unionin sisäistä vapaata kauppaa ja rajoittaa täysi-ikäisten kuluttajien mahdollisuutta käyttää alhaisimpaan riskiluokkaan kuuluvia kuluttajatuotteita.
2. **Virheellinen rinnastus tupakkanuuskaan:** kieltolakiesityksessä rinnastetaan nikotiinipussit suoraan tupakkanuuskaan, vaikka tieteellinen konsensus on osoittanut, että kyseessä on täysin eri tuotteet tupakkanuuskan sisältäessä haitallista tupakkaa kun taas nikotiinipusseja saa ostaa ja kuluttaa vapaasti suurimmassa osassa EU maita kuluttajatuotteena. Tuotteita käyttää arviolta 1,4 miljoonaa kuluttajaa ja niitä myydään yli 76 000 myyntipisteessä 25:ssä EU maassa. Nämä faktapremissit ovat täysin ristiriidassa toimitusministeriön väitteiden kanssa.
3. **Poikkeaa muiden maiden kehityssuunnasta:** toimitusministeriön ehdotus poikkeaa EU maiden valtavirrasta jossa sekä EU-Komissio että yksittäiset jäsenmaat ovat valitsemassa reguloinnin ja tuotteiden verotuksen kieltolain sijaan.
4. **Ennenaikainen ja ylimitoitettu toimenpide:** 6(3) TRIS Direktiivin mukaan EU jäsenvaltion pitäisi siirtää omaa kansallista lainsäädäntöä 12 kk jos EU-Komissio aikoo ehdottaa tai implementoida saman asian regulaatiota koko Unionin alueella. EU-Komissio on jo ilmoittanut, että uudet savuttomat nikotiinituotteet, mukaanlukien nikotiinipussit, tulee saada Euroopan Unionin regulaation piiriin. Toimitusministeriön kieltolaki on täten ennenaikainen toimenpide ja ylimitoitettu, koska Komissio ei ehdota tuotteille täysikieltoa vaan regulaatiota. Kannatamme Komission näkemystä regulaation tarpeellisuudesta ja harmonisoinnista koko Unionin alueella.

On selvää, että nikotiinipusseille ehdotettu täysikielto on järein mahdollinen vapaan kaupan este. STM:n tuotteille ehdottama täysikielto ylittää sen, mikä on tarpeen suojella kansanterveyttä. Tavoitteeseen suojella nuoria, eläimiä (uusin STM:n peruste) ja kansanterveyttä päästään tehokkaasti reguloimalla nikotiinipusseja siten, että tuotteille asetetaan 20 mg yläraja nikotiinipitoisuudelle, 18-vuoden ikäraja, sekä niiden markkinointi ja mainonta kielletään. Tupakkalainsäädännössä olevat tupakanvastikkeisiin liittyvät säädökset yhdessä yllämainituilla toimenpiteillä ovat riittävä ja suhteellinen toimenpide jolla saavutetaan halutut kansanterveydelliset tavoitteet. Kaikki muut Pohjoismaat ovat onnistuneet saavuttamaan ilmoitetut päämäärät nikotiinipussien reguloinnin kautta joten toimitusministeriön väite siitä, että kieltolaki on ainoa vaihtoehto on EU lainsäädännön vastainen, suhteeton ja suorastaan absurdi.

STM:n perustelut nikotiinipussien täysikiellosta on täysin irtaantunut uusimmasta tieteellisestä tutkimuksesta sekä tieteellisestä konsensuksesta. Lainsäätäjän kannalta on erityisen huolestuttavaa, jos lakiehdotukset eivät perustu uusimpaan tieteelliseen tietoon, vaan niitä valmistelevalle ministeriölle omiin, subjektiivisiin ja hypoteettisiin näkemyksiin vastoin EU-Tuomioistuimen hyvin selkeätä sitovaa oikeusohjetta. STM:n lakiesityksestä ja eritoten sen perusteluista käy täysin ilmi se faktapremissi, että toimitusministeriö on tietoisesti jättänyt uusimmat tieteelliset tutkimukset nikotiinipusseista kokonaan pois, ja ne on korvattu pääasiassa tupakan sekä nikotiiniin liittyvillä yleisillä tieteellisillä tutkimuksilla sekä sen itse keksimillä hypoteettisilla ”kauhuskenaarioilla” jotka ovat irtaantuneet todellisuudesta. Lain valmistelu ja perustelut eivät siksi täytä hyvän lainvalmistelun tunnusmerkistöjä.

Olemme vakuuttuneita, että STM on täysin tietoinen siitä, ettei uusien tieteellisten näyttöjen nikotiinipussien todellisesta uhasta kansanterveydelle täytä millään muotoa ministeriölle EU-lainsäädännön vaatimaa korkeinta mahdollista näyttötaakka-vaatimusta täyskiellolle. Tämän vuoksi toimitusministeriö on nyt kaikin mahdollisin keinoin pyrkinyt välttämään ottamasta kantaa nikotiinipusseista tehtyihin uusiin tieteellisiin tietoihin ja korvannut ne pääasiassa ympäröivillä viittauksilla tupakkatuotteiden ja nikotiinituotteiden haitoista, joita on pyritty vahvistamaan sen itse keksimillä subjektiivisillä ja hypoteettisilla oletuksilla nikotiinipussien vaarallisuudesta. Kyseessä näyttäisi siis olevan poliittinen, eikä tieteeseen perustuva lakialoite.

Ministeriö, jonka päätöksenteko ja lakien valmistelu ei perustu tieteelliseen näyttöön, ei ole enää nykypäivänä tehtäviensä tasalla, vaan se ajaa puhtaasti subjektiivista ja voimakkaasti politisoitunutta terveyspolitiikkaa kyseenalaisin menetelmin.

Rachel Murkett, Megyn Rugh ja Belinda Ding'in laatima tieteellinen metatutkimus *"Nicotine products relative risk assesment: an updated systematic review and meta-analysis"* jonka päivitetty versio julkaistiin 7 Marraskuuta 2022 antaa tarkemman kuvan siitä, mikä on tieteellinen konsensus tällä hetkellä liittyen nikotiinipussien riskiluokitukseen ja todelliselle uhalle kansanterveydelle. Merkittäväksi asian tekee se, että kyseessä on laaja-alainen metatutkimus jossa on analysoitu 123 eri kliinisen ja tieteellisen peer reviewed tutkimuksen tulokset ja niiden pohjalta laadittu riskiluokitusjärjestelmä eri nikotiinituotteille (kts alla).

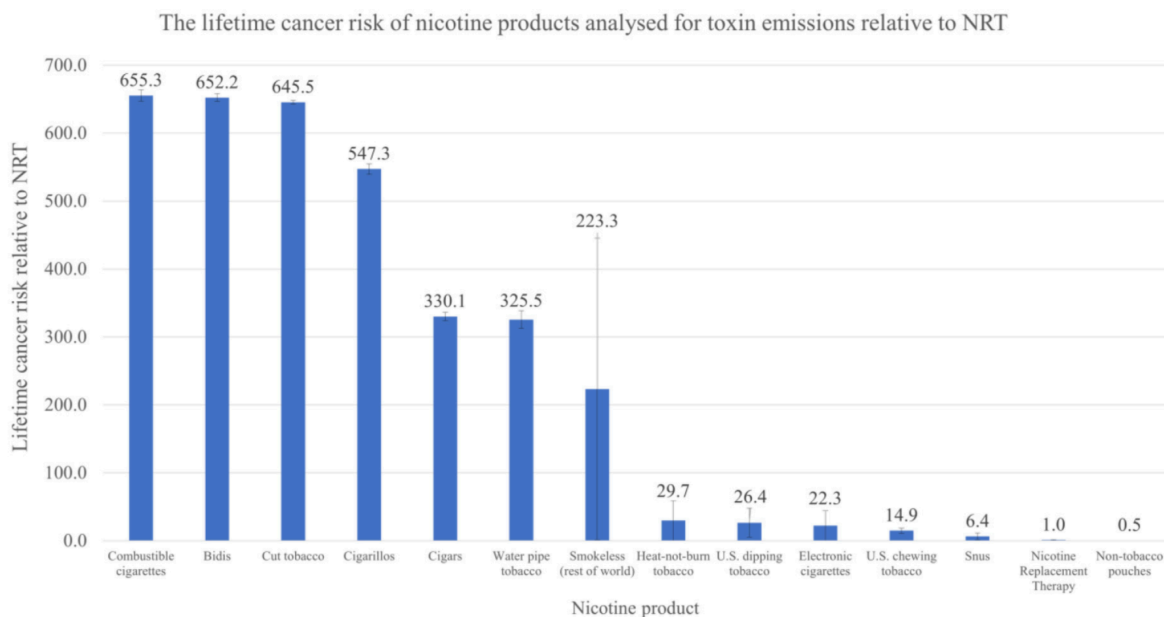

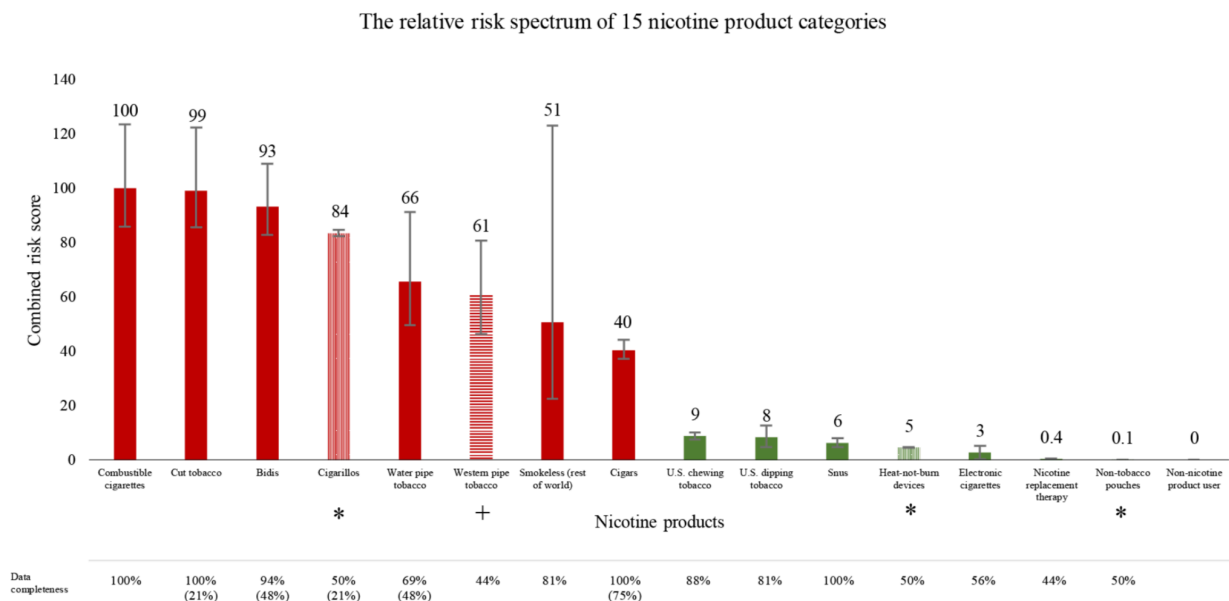
Figure 2. The lifetime cancer risk of 14 categories of nicotine products relative to nicotine replacement therapy (NRT). The lifetime cancer risk of each nicotine product is shown here relative to NRT. The error bars on the chart represent the ranges of toxin emissions for different variants of each product. The color of the bars represents the data completeness, with darker bars denoting more complete datasets.

Metatutkimuksen tulokset antavat täysin päinvastaisen kuvan nikotiinipussien riskeistä ja todellisesta uhasta kansanterveydelle kuin mitä STM on perusteluissaan esittänyt ja väittänyt. Metatutkimuksen mukaan nikotiinipussien aiheuttama elinikäinen syöpäriski on alhaisin kaikista markkinoilla olevista nikotiinituotteista ja käytännössä olematon. Pelkästään tupakkanuuskan elinikäinen syöpäriski on 12.8 kertainen nikotiinipusseihin verrattuna, joten STM:n tavoite rinnastaa nikotiinipussit tupakkanuuskaan on tieteellisesti täysin kestävä perustelu. Tupakka on tieteellisessä riskiluokituksessa todettu olevan 1310 kertaisesti nikotiinipusseja vaarallisempi tuote elinikäisen syöpäriskin kannalta, mutta siitä huolimatta toimitusministeriö esittää nikotiinipusseille kieltolakeja mutta tupakan myynnin sallimista Suomessa jatkossakin. Toimitusministeriö joka haluaa sallia 1310 kertaa vaarallisemman tuotteen myynnin, mutta

pakkomielteenomaisesti on kieltämässä samaan aikaan nikotiinipussit kertoo siitä, kuinka vinoutunut ja epälooginen nyt esitetty kieltolaki nikotiinipusseille todellisuudessa on. Pyysimme toimitusministeriöltä virallista selvitystä, miksei tupakalle aseteta kieltolakia ja Ministeriön vastaus osoittaa, ettei se yksinkertaisesti pysty antamaan selkeätä ja loogista vastausta asiaan vaan se kierretään yleisellä täysin merkityksettömällä liturgialla:

“Lainsäädäntövaltaa käyttää Suomessa eduskunta. Tupakkalain valmistelua STM:ssä ohjaavat tupakkapolitiikka ja Suomen tupakkalain tavoite. Tupakkalain tavoitteena on tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinia sisältävien tuotteiden käytön loppuminen. Tavoite katsotaan saavutetuksi, jos alle 5 % väestöstä käyttää näitä tuotteita vuoteen 2030 mennessä”.

Uusimmat tieteelliset tutkimukset ja edellisellä sivulla oleva grafiikka ei mitenkään sovi toimitusministeriön narratiiviin vaarallisesta ja tappavasta tuotteesta joka muodostaa todellisen uhan kansanterveydelle. Siitä syystä toimitusministeriö on ollut haluton tekemään vaikuttavuus ja kustannusanalyyskejä koska tieteellisen näytön perusteella minkäänlaista todellista uhkaa kansanterveydelle ei pystytä osoittamaan ainakaan alle 20 mg nikotiinipussien osalta. STM tietää tämän hyvin itsekin ja sen vuoksi se välttää viimeiseen asti käsittelemästä nikotiinipusseista tehtyjä uusimpia tieteellisiä tutkimuksia, koska niiden tulokset puhuvat yksiselitteisesti kieltolakia ja toimitusministeriön perusteluita vastaan. **Haastamme STM:n nyt avoimesti kumoamaan lukuisat uusimmat tieteelliset tutkimukset jossa alle 20 mg nikotiinipussit on todettu turvallisiksi ja vähäriskisimmäksi tuotteeksi, ja lopettamaan ylivahvojen ja muuallakin lailla kiellettyjen yli 20 mg nikotiinipussien käyttämisen tekosyynä ja verukkeena kieltolaille.**

Metatutkimuksen *“Nicotine products relative risk assesment: an updated systematic review and meta-analysis”* suurin arvo on suhteellisessa riskiluokituksessa joka siis perustuu 123 peer reviewed tieteelliseen tutkimukseen. Tupakalle on annettu korkein mahdollinen riskiarvo 100 kun taas nikotiinituotteita käyttämättömälle henkilölle on annettu riskiarvoksi 0. Kuten yllä mainitusta grafiikasta voidaan todeta, on nikotiinipusseille annettu suhteelliseksi riskiarvoksi 0.1. Vastaavasti tupakkanuuskan riskiarvoksi on annettu 6. STM:n perusteluissa nikotiinipussit olisi suoraan rinnastettava tupakkanuuskaan, jonka riskiluokitus on siis 60-kertainen verrattuna nikotiinipusseihin. Se miten näin kaukaa haettua rinnastusta kahden tuotteen välillä, joiden riskiluokitus on 60 kertaisesti eriävä voidaan edes käyttää perusteena kieltolaille ja vielä esittää sitä lainsäätäjille on täysin käsittämätöntä ja irrationaalista. Tämä osoittaa sen, että kyseessä on politisoitunut ja tarkoituksenhenkinen lakialoite kieltää nikotiinipussit hinnalla millä hyvänsä.

STM esittää perusteluissa myös laaja-alaisesti tarkoituksenhenkisiä kauhuskenaarioita siitä, kuinka nikotiinipussi voi tappaa 16-60 kg ihmisen. Alalla eikä tieteellisissä julkaisuissa ei ole

yhtään tällaista tapausta tunnustettu ja STM:n käyttämä sanamuoto “voisi” korostaa erinomaisesti sen omia täysin hypoteettisia arvioita, jotka EU-Tuomioistuin on yksiselitteisesti kieltänyt perusteina tuotteille asetettaville järeimmille mahdollisille rajoituksille ja täyskielloille. STM on myös viitannut, että *“erilaisten alkoholijuomien yhdistäminen nikotiinipusseihin makujen kautta voi lisätä nikotiinipussien ja alkoholin samanaikaista käyttöä”*. Kyseessä on taas ministeriön oma täysin hypoteettinen oletamus, jonka käyttäminen perusteina tuotteille asetettaville rajoituksille ja täyskielloille on yksiselitteisesti kielletty EU-Tuomioistuimen sitovan oikeusohjeen mukaan.

Mikäli STM ei pysty lainsäätäjille osoittamaan uusimman tieteelliseen tiedon valossa, että alkoholijuomien yhdistäminen nikotiinipusseihin makujen kautta lisää nikotiinipussien ja alkoholin samanaikaista käyttöä, ei ministeriön tulisi tällaisia väittämiä esittää lainkaan, mikäli se kunnioittaa EU Tuomioistuimen sitovia ennakkoratkaisuja. Katsomme, että kyseessä on ennenkaikkea tietoinen yritys johtaa lainsäätäjiä harhaan ja luoda toistuvasti negatiivisia assosiaatioita nikotiinipusseista, joista ei kuitenkaan ole lainkaan tieteellistä näyttöä. Tästä syystä joudumme kumoamaan ministeriön omalaatuiset ja harhaanjohtavat väitteet yksi kerralla.

STM tuo vahvasti esille käyttötavan perusteena nikotiinipussien täyskiellolle ja viittaa siihen, että tuotteet näyttävät samalle kuin perinteinen tupakkanuuska eikä niitä välttämättä voida erottaa toisistaan. Väite on varsin outo ja harhaanjohtava. Pelkästään samankaltainen käyttötapa ei EU-lainsäädännön perusteella ole peruste tietyn tuotekategorian täyskiellolle. Vertauksena voidaan todeta, ettei ykkösoluella voida asettaa täyskieltoa sen perusteella, että puhdasta 100% pirtua käytetään samalla tavalla kuin ykkösolutta eli pullosta juomalla tai piipputupakkaa kieltää sen vuoksi, että kannabista poltetaan myös piipulla.

*“Nikotiinipussit ja niiden pakkaukset muistuttavat läheisesti annospusseihin pakattua suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa ja sen pakkauksia, eikä kyseisiä tuotteita **ole välttämättä** edes mahdollista erottaa toisistaan ulkoisen tarkastelun perusteella”*. Kyseinen väittäjä on jälleen esimerkki EU-tuomioistuimen sitovan oikeusohjeen noudattamatta jättämisestä lainsäädännön valmistelussa ja STM:n oma täysin hypoteettinen väittäjä, jota silti esitellään lainsäätäjälle yhtenä perusteena tuotteiden täyskiellolle. Kaikissa tuotteissa lukee joko “Nicotine Pouches” tai “Tobacco Free Nicotine Pouches” jotka selvästi indikoivat mistä tuotteesta on kysymys. Lähtökohtaisesti on oletettava, että Tullin virkamiehet ovat lukutaitoisia ja jo työnsä puolesta tottuneita erottamaan nämä jo pitkään markkinoilla olleet tuotteet toisistaan.

On myös todettava, että tuotteiden pakkausmerkinnät täyttävät täysin olemassa olevan Suomen lainsäädännön vaatimukset eikä toimitusministeriö voi esittää tuotteille täyskieltoa tämän kaltaisella perusteella. Jos ministeriön mielestä nikotiinipussien pakkausmerkinnät ovat keskeinen ongelma, on olemassa hyväksi todettuja tapoja parantaa tuotemerkintöjä ilman että tuotteille pitää asettaa lakisääteinen täyskielto. Tällaista yksinkertaista ehdotusta ei kuitenkaan perusteluissa esitetä, koska se ei sovi ministeriön politisoituneeseen tavoitteeseen kieltää tuotteet kokonaan keinolla millä hyvänsä.

*“Nikotiinipussien sisältämistä aineista on hyvin vähän tutkimusta, eikä niiden käytön vaikutuksia terveyteen ole vielä tutkittu. Niiden on todettu olevan **mahdollisesti** vähemmän haitallinen vaihtoehto tupakoijille tai nuuskaa käyttäville, mutta osassa tuotteista on havaittu huomattavan korkeita nikotiinipitoisuuksia sekä tupakkaspesifejä nitrosamiineja”*. STM:n kyseisellä väittämällä pyritään tietoisesti luomaan kuvaa tuotteesta, jonka käytön vaikutuksista ei ole tieteellistä näyttöä. Väittäjä on suorastaan lainsäätäjää tietoisesti harhaanjohtava. Muissa Pohjoismaissa huomattavan korkeat nikotiinipitoisuudet on estetty regulaation ja lainsäädännön kautta asettamalla tuotteille 20 mg nikotiinipitoisuusrajat ilman että koko tuotekategoria on määrätty vuosien 1919-1932 kaltaisen muinaisjäänteisen kieltolain alle vuonna 2023 kuten toimitusministeriö nyt ehdottaa.

STM tuntuu pyrkivän vahvasti luomaan vaikutelmaa lapsia ja aikuisia tappavasta hengenvaarallisesta tuotteesta, jonka pääkäyttäjät näyttävät toimitusministeriön mielestä olevan alaikäiset lapset, eläimet sekä raskaana olevat naiset. Kyseessä on malliesimerkki siitä, kuinka täysin kontekstista irrotetuilla negatiivisilla assosiaatioilla ja väittämillä pyritään tehokkaasti luomaan vääristynyttä kuvaa terveydelle erittäin vaarallisesta ja suorastaan tappavasta tuotteesta. Kun näitä väittämiä toistetaan ja korostetaan, kuten toimitusministeriön perusteluissa on tehty,

yritetään luoda kokonaiskuva todella vaarallisesta tuotteesta ja tilanteesta joka voidaan helpoiten ratkaista ja saada hallintaan säätämällä kieltolaki. Tukholmasta, Kööpenhaminasta ja Oslostasta ei löydy mitään merkkejä kansallisesta terveystieteestä vaikka rajoitusta alle 20 mg nikotiinipusseja saa täysi-ikäiset kuluttajat ostaa ruokakaupoista vapaasti. Tietoon ei ole myöskään tullut tapauksia, jossa eläimet olisivat käyttäneet nikotiinipusseja kuten STM on visioinut rohkeasti.

Myös savuttomien nikotiinituotteiden, kuten nikotiinipussien, käytöstä aiheutuu yhteiskunnalle vastaavalla tavalla välittömiä ja välillisiä kustannuksia. Kustannusten suuruudesta ei ole tehty arvioita, sillä nikotiinituotteiden käyttö on toistaiseksi onnistuttu pitämään Suomessa melko vähäisenä. Selvää on, että yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset pysyvät pienempänä, jos tuotteiden käyttö pysyy vähäisenä ja toisaalta suurenevat, jos nikotiinituotteiden käyttö Suomessa lisääntyy.

STM on erityisesti perustellut nikotiinipussien täyskieltoa sillä, että tuotteet muodostavat todellisen uhan kansanterveydelle ja siksi tuotteille tulisi asettaa täyskielto. Pidämme erityisen tuomittavana sitä, että toimitusministeriö ei ole tehnyt arvioita väitetyistä kustannuksista yhteiskunnalle tuotteelle, jonka se samanaikaisesti väittää muodostavan todellisen ja välittömän uhan kansanterveydelle. Olisimme odottaneet kattavaa ja hyvin perustelua vaikuttavuus ja kustannus analyysiä STM:n perusteluissa täyskiellolle. Valitettavasti nyt on täysin kiistatonta, ettei tällaista ole lainkaan tehty mikä korostaa entisestään, kuinka vajavaiset ja kyseenalaiset kieltolaille esitetyt perusteet todellisuudessa ovat. Näin huonosti perusteltua lakialoitetta on todella haettava.

Toimitusministeriö ei voi väittää, että nikotiinipussit muodostavat todellisen uhan kansanterveydelle, jos se ei ole edes vaivautunut tekemään sen enempää vaikutus- kuin kustannusarvioita ja siten osoittamaan, että tuotteille ehdotettu täyskielto on ainoa mahdollinen tapa suojella kansanterveyttä, eikä samoja tavoitteita voida saavuttaa rajoittamalla tuotteita kuten muissa Pohjoismaissa tehdään. On täysin poikkeuksellista, että tällainen lakimuutosehdotus edes tuodaan Eduskunnan käsiteltäväksi.

Tunnetusti poikkeukselliset väittämät todellisesta ja välittömästä uhasta kansanterveydelle vaativat myös poikkeukselliset todisteet. Toimitusministeriön pitäisi nyt välittömästi todistaa, että nikotiinipussien aiheuttamat välittömät ja välilliset kustannukset ovat niin merkittävät, että tuotteiden täyskielto on ainoa vaihtoehto, eikä millään muunlaisilla toimenpiteillä, kuten tuotteiden myynnin sääntelyllä voida saavuttaa riittäviä tuloksia jotka ovat suhteessa tuotteiden aiheuttamaan väitettyyn uhkaan. Pidämme STM:n luomaa kuvaa suoranaisestä kansanterveydellisestä hätätilasta täysin liioteltuna ja todellisuudesta irtaantuneena.

Näkemyksemme ja tieteellisen konsensuksen valossa vaikuttavuus- ja kustannusarviota ei ole tehty sen vuoksi, että tieteellisesti alhaisimman riskiluokituksen ja helposti rajoitettavien nikotiinipussien aiheuttamat välittömät ja välilliset kustannukset ovat todellisuudessa niin pienet, ettei niiden valossa voida mitenkään perustella tuotteille nyt ehdotettua kieltolakia. Toimitusministeriön on yksinkertaisesti pystyttävä esittämään uusimpaan tieteelliseen näyttöön perustuvat välittömät ja välilliset nikotiinipussien aiheuttamat kustannukset ja uhan yhteiskunnalle, mikäli se aikoo vielä jatkaa hypoteettisten väittämien esittämistä todellisesta ja välittömästä uhasta kansanterveydelle. Tieteellisen näytön perusteella on käytännössä mahdotonta osoittaa lainsäätäjille, että ainoa vaihtoehto on saada tuotteet kieltolain piiriin.

“Ehdotetulla muutoksella arvioidaan olevan vain rajallisia vaikutuksia elinkeinonharjoittajiin. Nikotiinipussien myyntiin perustuvan elinkeinotoiminnan aloittamista on todennäköisesti hillinnyt julkinen tieto siitä, että nikotiinipussien myyntikieltoa koskevan tupakkalain muutoksen valmistelu oli jo aloitettu huhtikuussa 2023. Muutoksella on kuitenkin taloudellisia vaikutuksia niihin elinkeinonharjoittajiin, jotka edellä mainitusta huolimatta ovat aloittaneet nikotiinipussien myyntitoiminnan. Olettavaa on, että investoinnit nikotiinipussien myyntiin perustuvaan elinkeinotoimintaan ovat joka tapauksessa olleet vähäisiä”.

STM:n väittämät vaikutuksesta elinkeinonharjoittamiseen ovat yllättäviä. Syy miksei yksikään alan yritys investoi Suomeen johtuu täysin poikkeuksellisesta ja farssin mittasuhteet saavuttaneesta lainsäädännöstä Suomessa. Täysin poikkeuksellisesti muista EU-maista, Suomessa nikotiinipussit katsottiin aikaisemmin olevan lääketuote joka kuuluu lääkelainsäädännön alle, vaikka muissa EU-

maissa samat tuotteet ovat jo vuosia olleet suosittu kuluttajatuote joita täysi-ikäiset voivat ostaa kaupoista, kioskeilta ja huoltoasemilta vapaasti ilman että yhdenkään maan kansanterveys on ollut uhattuna. Tuotteet ovat auttaneet myös erittäin merkittävän määrän tupakoitsijoita Euroopassa lopettamaan tupakoinnin jolla on ollut suora positiivinen vaikutus kansanterveyteen. Viranomaisten toiminta ja ennakoitavuus Suomessa nikotiinipussien osalta on hysteeristä. Alla tuotteiden aseman ja viranomaistulkinnan kehitys.

4.4.2023: Fimea ilmoittaa, että nikotiinipussit eivät kuulu enää lääkelainsäädännön piiriin
4.4.2023 Valvira ilmoittaa, että nikotiinipusseihin sovelletaan tupakan vastikkeen määritelmää
11.4.2023 STM ilmoittaa, että nikotiinipussit on rinnastettava tupakkanuuskaan ja kiellettävä
19.4.2023 Tukes ilmoittaa, että nikotiinipusseihin sovelletaan myös kemikaalilainsäädäntöä
11.5.2023 STM ilmoittaa, että se tutkii yhdessä Tukesin kanssa, voidaanko nikotiinipussien myyntiä rajoittaa väliaikaisesti kemikaalilainsäädännön turvin

Kun yhden tuotteen juridista asemaa ja tulkintaa muutetaan peräti neljä kertaa viidessä viikossa on täysin selvää, että kaikki ei ole Suomessa hyvin. Elinkeinonharjoittajat ovat jo 4.4.2023 Fimean ilmoituksen jälkeen valmistaneet Suomen markkinoille tulevat tuotteet, investoineet mittavat summat Tukesin ohjeiden mukaisten CLP varoitusetikettien ja kemikaalilainsäädännön mukaisten ilmoitusten ja sertifikaattien tekemiseen, ja silti viranomaiset esittävät lähes joka viikko täysin uuden tulkinnan tuotteen juridisesta asemasta ja uuden lainsäädäntökokoelman jonka turvin tuotteet voitaisiin kieltää välittömästi. Ennakoitavuus ja viranomaistoiminnan uskottavuus on tasan nolla.

Pääoma ja investoinnit menevät sinne, jossa tuotteita koskeva lainsäädäntö on ennustettavaa, pitkäjänteistä, läpinäkyvää ja asianmukaisesti valmisteltua ja hyvin perusteltua. Suomen viranomaisten suhtautuminen nikotiinipusseihin on nyt malliesimerkki täysin kaoottisesta ja politisoituneesta päätöksenteosta, joka on irtaantunut muista Pohjoismaista ja suurimmasta osasta muita EU-maita. Toimitusministeriö esittää muutaman viikon välein tuotteiden kieltämistä milloin mihin kansalliseen lainsäädäntöön vetoamalla. Kyseessä saattaa olla hyvinkin tietoinen taktiikka jolla varmistetaan se, etteivät alan yritykset vahingossakaan investoi Suomeen, palkkaa työntekijöitä ja osallistu kansallisen verokertymän kasvattamiseen.

Mikäli nikotiinipussien täyskielto astuu voimaan, Valo SWE Oy siirtää välittömästi koko yrityksen Ruotsiin, uudet investoinnit ja verokertymä yhtäläillä menevät Ruotsin hyväksi, jossa alan lainsäädäntö ja sääntely on ennakoitavaa, toimivaa, läpinäkyvää ja tieteeseen perustuvaa. Se, että nikotiinipussien myynti, maahantuonti ja käyttö on sallittu kaikissa muissa Pohjoismaissa ja suurimmassa osassa muita EU maita kertoo selvästi siitä, etteivät tuotteet aiheuta todellista uhkaa kansanterveydelle kuten STM yrittää uskotella lainsäätäjille Suomessa.

“Nikotiinipusseja voi olla hankala erottaa ulkoisesti suussa käytettäväksi tarkoitetusta tupakasta, joten suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa koskevia säännöksiä saatetaan yrittää kiertää väittämällä, että kyse ei olisi suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakasta vaan nikotiinipusseista. Nikotiinipussien myynti ja maahantuonti saattavat siis entisestään hankaloittaa suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa koskevien kieltojen ja rajoitusten valvontaa. Kun nikotiinipusseja ja muita savuttomia nikotiinituotteita koskeva sääntely yhdenmukaistettaisiin esityksessä ehdotetulla tavalla suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa koskevan sääntelyn kanssa, rikostorjunta helpottuisi tältä osin”.

STM:n väittäminen on suorastaan absurdi. Tulli ja muiden viranomaisten väitetty kyvyttömyys erottaa kaksi täysin poikkeavaa tuotetta toisistaan perusteluna tuotteiden rinnastamiselle toisiinsa on paikkaansa pitämätön ja siten täysin kelvoton peruste nikotiinipussien täyskiellolle. Tuotteissa on täysin eriävät lailliset pakkausmerkinnät, tuotteet näyttävät täysin erilaisille ja tuotteiden tuoksu ja maku on täysin toisistaan poikkeavat. Jos Tulli ja muut valvovat viranomaiset eivät pysty erottelemaan edes nikotiinipusseja ja tupakkanuuskaa toisistaan, kuten STM omalaatuisesti väittää, olisi ehkä STM:n keskityttävä ensi kädessä perustamaan työryhmä yhdessä Tullin kanssa pohtimaan, miten jalkimmaisena viranomaisen ammattitaitoa voitaisiin parantaa tällä saralla.

Tulli on kuitenkin itse julkisesti kertonut nikotiinipussien haltuunoitoista ja kuluttajien rikostutkinnoista lääkerikkomuksesta silloin, kun nikotiinipussit kuuluivat vielä lääkelainsäädännön piiriin. Yhtiömme mielestä on täysin kiistatonta, että Tulli ja muut maahantuontia valvovat

viranomaiset ovat pystyneet jo vuosia erottamaan tupakkanuuskan ja nikotiinipussit toisistaan. Kyseessä on taas kerran EU-Tuomioistuimen yksiselitteinen kieltö viranomaiselle käyttää sen omia täysin hypoteettisia oletuksia ja arvioita perusteena tietyn tuotteen järeimmille mahdollisille vapaan kaupan rajoitteille tai täyskielloille Euroopan Unionin alueella. Tällaisten hypoteettisten ja tietoisesti tarkoituksenhakuisten väittämien esittäminen täyskiellon perusteina lainsäätäjälle on tuomittavaa ja erittäin kyseenalaista. Suomen Tulli on pystynyt, ja pystyy jatkossakin valvomaan tupakkanuuskan ja nikotiinipussien maahantuontia ja STM:n yllämainittu hypoteettinen perustelu kiteyttää täydellisesti, kuinka omalaatuisilla ja heikoilla perusteilla kieltolakia yritetään ajaa läpi.

“Kansanterveyden suojelemisen näkökulmasta uusien nikotiinia sisältäviä kuluttajatuotteiden markkinoille päästäminen ei ole perusteltua. Myös kuluttajien näkökulmasta tarve nikotiinipussien markkinoille saattamiseen on vähäinen, sillä vastaava myyntiluvallinen, tupakasta vieroitukseen tarkoitettu itsehoitovalmiste on jo kuluttajien helposti saatavilla. Saavutettavat hyödyt vaikuttavat myös elinkeinonharjoittajien näkökulmasta vähäisiltä”.

Tieteellinen konsensus on todennut, että nikotiinipussit ovat vähäriskisin tuote kaikista eri nikotiinituotteista. Tupakkanuuska on luokiteltu 60 kertaa korkeamman riskiluokan tuotteeksi ja sen vuoksi STM:n ehdotus nikotiinipussien rinnastamisesta tupakkanuuskaan on täysin kestämatön. Samalla logiikalla pitäisi välittömästi asettaa täysikieltö myös nikotiinilaastareille, suihkeille ja nikotiinipurukumeille, koska nämä edellä mainitut tuotteet on luokiteltu korkeamman riskiluokan tuotteeksi kuin nikotiinipussit.

Väite siitä, että nikotiinipusseille on varsin vähäinen tarve markkinoille sallimisesta kuluttajien näkökulmasta on jälleen kerran STM:n oma täysin hypoteettinen väite. Nikotiinipussit ovat suosittuja kuluttajatuotteita jotka ovat tulleet jäädäkseen. STM:n viittaus markkinoilla olevasta myyntiluvallisesta ja helposti saatavilla olevasta Zonnic tuotteesta on outo. Kyseessä on monopoliaseman Suomessa saanut itsehoitotuote, jota kuluttajat ovat ostaneet, koska muita tuotteita kuten nikotiinipusseja ei ole ollut aikaisemmin saatavilla juuri muista EU maista täysin poikkeavan Suomen lainsäädännön vuoksi.

Todellista vapaaseen kauppaan perustuvaa tervettä kilpailua ei ole Suomessa edes ollut. Ruotsin laivoilla ei myydä Zonnicia, vaan siellä myydään nikotiinipusseja koska kuluttajat yksinkertaisesti preferoivat kuluttajatuotteeksi luokiteltuja nikotiinipusseja enemmän kuin lääkeluvan saanutta itsehoitotuotetta. Jos kerran kuluttajien näkökulmasta tarve nikotiinipusseille on niin vähäinen kuin mitä STM väittää, miksi tuotteille edes tarvitaan täysikieltöä? Ja jos kerran tarve on vähäinen kuten STM väittää, miten nikotiinipussit ylipäättänsä voivat muodostaa todellisen ja välittömän uhan kansanterveydelle? Täysin ristiriitaiset väittämät ja perustelut korostavat siitä, kuinka huonosti lain valmistelu on toteutettu ja kuinka hataralla pohjalla STM:n esittämät perusteet täyskiellolle tosiasiallisesti ovat.

Ainoana suomalaisena alan elinkeinonharjoittajana nikotiinipussien myynnin salliminen johti välittömästi yhtiömme myynnin moninkertaistumiseen siten, että varastomme myytiin loppuun muutamassa päivässä. Täten STM:n väite, että saavutettavat hyödyt nikotiinipussien myynnin sallimiselle elinkeinonharjoittajalle ovat vähäisiä, on ministeriön oma täysin hypoteettinen väite.

“Nikotiinipussien ominaisuuksien, kuten nikotiinipitoisuuden, sääntely on haastavaa siten, että ne eivät aiheuttaisi vaaraa kuluttajille tai muille. Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että kuluttaja voi laittaa huulensa alle useita nikotiinipusseja samanaikaisesti, mikä nostaisi hänen saamansa nikotiiniannoksen moninkertaiseksi. Toisaalta pienet lapset voisivat laittaa nikotiinipussin suuhunsa ja jopa niellä sen, jos niitä löytyy kotoa tai ulkoa maasta, mistä voi seurata hengenvaarallinen nikotiinimyrkytys”.

Ruotsissa ja muissa Pohjoismaissa on lainsäätäjät onnistuneesti asettanut nikotiinipussien ylärajaksi 20 mg nikotiinipitoisuuden eikä Ruotsissa ole ollut haasteita nikotiinipitoisuuden sääntelyssä. Tällä voidaan varmistaa, ettei STM:n hypoteettisia kauhuskenaarioita pääse toteutumaan. Se, että yksittäinen kuluttaja ei noudata tuotteille asetettuja käyttöohjeita ja käyttää tuotteita täysin väärin ja vastuuttomasti, ei ole mahdollinen peruste koko tuotekategorian täyskiellolle vastoin artiklaa 34 TFEU. Samalla logiikalla pitäisi kieltää tupakka, koska yksittäinen vastuuton kuluttaja saattaa polttaa kahta tupakkaa samanaikaisesti.

Lähtökohtana on se, että täysi-ikäisille tarkoitetut tuotteet nautitaan vastuullisesti ja loppukädessä kuluttajan vastuulla on tuotteiden oikea käyttö. Sähköpistokkeita ei voida kieltää kokonaan sen takia, että yksittäinen kuluttaja työntää naulan pistokkeeseen. Mitä tulee lapsiin, STM:n olisi syytä samalla logiikalla asettaa tupakalle täyskielto, koska yhtälailla lapset voivat saada nikotiinimyrkytyksen laittamalla tupakantumppeja suuhun. Tupakantumppeja tunnetusti löytyy maasta moninkertaisesti nikotiinipusseihin verrattuna ja kuten STM itse toi esille, maasta voi löytyä yhtälailla myyntiluvallisia ja helposti saatavia Zonnic pusseja joita lapset saattavat niellä.

*“Niiden käyttäminen voi myös johtaa muiden nikotiini- tai tupakkatuotteiden käyttöön. Kansanterveyden näkökulmasta olisi epäohjonmukaista sallia Suomen markkinoilla sellaisten nikotiinituotteiden myynti, jotka vastaavat ulkonäöltään ja käyttötavaltaan Suomessa ja EU:ssa kiellettyjä tupakkaa sisältäviä tuotteita. Myös tuotteiden terveyshaitat **oletettavasti** vastaavat ainakin nikotiinin osalta toisiaan.*

Myyntiä ja maahantuontia koskevien kieltojen ja rajoitusten kannalta olisi erittäin hankalaa, jos lain-säädännössä savuttomia nikotiinituotteita ja suussa käytettävää tupakkaa kohdeltaisiin toisistaan eriävällä tavalla”.

Uusia kieltolakeja ei valmistella oletamuksilla, spekulatioilla ja konditionaali sanamuotoja täynnä olevalla dokumentilla kuten STM on nyt tehnyt. Niitä valmistellaan uusimman tieteellisen näytön, vaikuttavuus ja kustannusanalyysien kautta joilla aukottomasti osoitetaan, että tuotteelle asetettava täyskielto on ainoa mahdollinen vaihtoehto estää todellinen uhka kansanterveydelle eikä tavoitettua päämäärää voida saavuttaa muilla toimenpiteillä. STM ei ole pystynyt osoittamaan, että nikotiinipussit muodostavat todellisen uhan kansanterveydelle ja siten vaatimukset tuotteiden täyskiellolle eivät nekään täyty. Myöskään perustelut sille, miksei tuotteita voida reguloida muiden Pohjoismaiden tavoin eivät ole vakuuttavia ja uskottavia.

Lopuksi on todettava, että jos STM on aidosti huolissaan nikotiinituotteiden uhasta kansanterveydelle, olisi sen syytä keskittyä kieltämään tupakan myynti ja maahantuonti välittömästi. Tupakan suhteellinen riskiarvo on tieteellisessä konsensuksessa määritelty olevan 100 kun taas nikotiinipussien vastaava riskiarvo on 0.1. Kielto lait, jos sellaisia ylipäätensä halutaan säätää, on aloitettava vaarallisimmista tuotteista, eikä koskaan alhaisimman mahdollisen riskiluokan tuotteesta kuten toimitusministeriö on nyt esittämässä. Lakiesityksen logiikka on niin absurdi, että rationaalisesti ajattelevan henkilön on vaikea ymmärtää, miten tällaista esitystä ylipäätensä voidaan nykyaikana perustella.

Paras vastaväite STM:n harhaanjohtaviin ja virheellisiin väittämiin löytyy Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta. Näissä maissa Terveysministeriöt eivät ole esittämässä nikotiinipusseille täyskieltoa ja väittämässä, että tuotteet muodostavat todellisen uhan kansanterveydelle. Näissä maissa viranomaiset ovat jo pitkään onnistuneesti reguloineet tuotteita ongelmitta. Kansanterveys ei ole romahtanut eikä katastrofaalisesta uhasta ole merkkejä, ikärajoja ja markkinointikieltoa valvotaan tehokkaasti ja valtiot ovat keränneet mittavat verotulot arvonlisä- ja nikotiiniverojen muodossa. Ikärajoja valvotaan tehokkaasti kauppojen kassoilla ja tuotteille ei ole harmaan talouden markkinoita. Täysi-ikäiset kuluttajat saavat ostaa näitä suosittuja ja turvalliseksi todettuja kuluttajatuotteita ilman, että valtio on rajoittamassa yksilön valinnanvapautta ja tuotteiden vapaata liikkuvuutta kieltolailla. Lapsia ja eläimiä ei ole muissa Pohjoismaissa kuollut nikotiinipusseihin. Alan toimijat ovat investoimassa uusiin tuotantolinjoihin ja rekrytoimassa lisää työntekijöitä muissa Pohjoismaissa. Suomessa sen sijaan halutaan tuotteille kieltolaki, ajaa alan yrittäjät maasta ulos, kriminalisoida kuluttajat jotka tuotteita käyttävät tai tuovat maahan ja luoda tuotteille tupakkanuuskan kaltainen laaja harmaan talouden verkosto jonka valvomiseen valtiolla ei ole resursseja. Koko lakiesitys ja sen perustelut kiteytyvät yhteen sanaan: suhteeton.

Lausuntokierroksella eri terveysjärjestöt, päihdeyhdistykset ja liitot voivat esittää mitä näkemyksiä ja mielipiteitä tahansa ja kannattaa STM:n kieltolakia, mutta jo EU lainsäädännön ja EYT:n sitovien oikeusohjeiden nojalla jäsenmaan pitää perustella Unionin alueella laillisesti valmistetun tuotteen täyskieltoa ja järeimpiä mahdollisia vapaan kaupan esteitä ja rajoitteita uusimman tieteellisen tiedon valossa. Hypoteettiset ja subjektiiviset näkemykset kieltojen ja rajoitteiden perusteena on yksiselitteisesti kielletty. Paatos, villit väittämät kuolemista ja myrkytyksistä, huoli alaikäisistä,

eläimistä ja raskaana olevista naisista eivät ole laillisia perusteita kieltää täysi-ikäisille tarkoitettun kuluttajatuotteen saattamisesta kieltolain alle kun muissa maissa samat tavoitteet on saavutettu onnistuneesti regulaatiolla.

Valo SWE Oy suosittelee, että STM hylkää kokonaan lausuntokierroksella olevan lakimuutosehdotuksen ja alkaa valmistelemaan uutta nikotiinipusseja koskevaa lakia Ruotsin mallin mukaisesti joka on osoittautunut toimivaksi ja tehokkaaksi tai odottaa EU-Komission regulaatiota asiassa. Jos STM yhä päättää jatkaa lakimuutosehdotuksen viemistä nykymuodossa eteenpäin pakkomieltein omaisesti, toivomme että viimeistään uusi Hallitus, Sosiaali- ja Terveysministeri ja Eduskunta kansan antamalla mandaatilla näkee nikotiinipussien regulaation selvät edut ja toimivuuden muissa Pohjoismaissa sekä nojautuu lain valmistelussa uusimpaan tieteelliseen tietoon ja ymmärtää myös EU-lainsäädännön vapaan kaupan artiklat.

Suomi tarvitsee verotuloja, investointeja ja työllisyyttä, ei SDP vetoisen toimitushallituksen ja toimitusministeriön esittämiä kieltolakeja tilanteessa, jossa puolue on *de facto* menettänyt mandaattinsa säätää maahan ylipäättänsä mitään uusia lakeja. Krista Kiurun edelleen johtama toimitusministeriö näyttää omaksuneen tavan, jossa se voi esittää kieltolakeja, hylätä täysin uusimman tieteellisen näytön, johtaa tietoisesti harhaan lainsäätäjää ja sitä kautta asettaa suomalaisille kuluttajille ja elinkeinonharjoittajille uusia täysin suhteettomia ja poikkeuksellisia kieltoja, jollaiset eivät tulisi kysymykseenkään muissa Pohjoismaissa. Alle 20 mg nikotiinipussit eivät muodosta todellista uhkaa kansanterveydelle, mutta tällaiset kieltolait muodostavat todellisen uhan täysi-ikäisten kansalaisten valinnan- ja yksilönvapaudelle käyttä turvallisiksi todettuja ja laillisesti valmistettuja kuluttajatuotteita.

Timo Nurminen
Toimitusjohtaja
Valo SWE Oy